

Ж. В. Матюх, аспірантка Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, м. Київ

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Сучасний період розвитку суспільства характеризується стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що проникають в усі сфери людської діяльності, забезпечують поширення інформаційних потоків у суспільстві, сприяють утворенню глобального інформаційного простору. Невід'ємною і важливою частиною цих процесів є інформатизація освіти, що супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці, пов'язаними із внесенням коректив у зміст технологій навчання, які повинні бути адекватними сучасним технічним можливостям та сприяти гармонійній інтеграції дитини в інформаційне суспільство [2].

Різні аспекти проблем інформатизації освіти ґрунтовно розглядаються в роботах вітчизняних і зарубіжних учених: В.Ю. Бикова, А.М. Гуржія, М.І. Жалдака, В.М. Кухаренка, Г.П. Лаврентьєвої, В.В. Лапінського, А.Ф. Манако, Н.В. Морзе, Є.С. Полат, О.В. Овчарук, В.В. Олійника, С.А. Ракова, В.І. Солдаткіна, О.В. Співаковського, О.М. Спіріна, С.О. Семерікова, Ю.В. Триуса, М.П. Шишкіної та ін.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності ДНЗ – це одна із найновіших актуальних проблем дошкільної педагогіки. Вивченням ефективності впровадження й використання засобів ІКТ у навчанні дошкільників займалися дослідники С.Л. Новосьолова, Ю.М. Горвиць, Є.В. Зворигіна, С.М. Іванова, Н.М. Кириченко, О.І. Кореганова, Г.П. Лаврентьєва, Л.Д. Марголіс, В.Г. Моторін, О.В. Цимбалюк та ін.

Необхідність застосування ІКТ в навчально-виховному процесі ДНЗ регламентовано вітчизняною нормативно-правовою базою. Так, у «Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року» зазначено, що «пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві», а також наголошується на необхідності повного забезпечення дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладів навчальними комп'ютерними комплексами [7].

У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») визначено такі основні положення: «забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження в навчально-виховний процес сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень», а також необхідність «оновлення змісту, форм і методів виховання і розвитку дітей дошкільного віку» [6].

У Базовому компоненті дошкільної освіти (нова редакція) у варіативній складовій введено освітню лінію «Комп'ютерна грамота», що передбачає формування основ інформаційної грамотності дошкільника [1, с. 26]. Серед інших нормативних документів, що регламентують упровадження ІКТ у діяльність ДНЗ, варто згадати Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007 – 2015 роки», Наказ МОН «Правила використання комп'ютерних програм у навчальних закладах» та ін.

Таким чином, процес впровадження засобів ІКТ в діяльність ДНЗ детермінований вітчизняною нормативно-правовою базою. Наступним кроком має стати розроблення методологічного, науково-методичного підґрунтя їх використання.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності ДНЗ, зокрема, інклюзивного ДНЗ може стати суттєвим чинником позитивних змін, адже вони відкривають широкі можливості для покращення якості

освіти, її доступності для дітей з особливими потребами, сприяючи створенню відповідних педагогічних умов. Компенсаторна властивість нових технологій дозволяє дітям з особливими потребами брати активну участь в навчально-виховному процесі попри функціональні обмеження. Завдяки використанню ІКТ, ці діти здатні подолати бар'єри на шляху до навчання, оскільки отримують доступ до різноманітних дидактичних матеріалів у доступному прийнятному форматі, а також мають можливість демонструвати свої навчальні досягнення [5].

Використання засобів ІКТ в інклюзивних дошкільних навчальних закладах може стати потужним інструментом навчання й виховання дітей. На сьогоднішній день їх можуть застосовувати всі учасники навчально-виховного процесу: завідувачі, вихователі, музичні керівники, психологи, методисти, соціальні працівники, корекційні педагоги та ін. Значний потенціал засобів ІКТ зумовлює доцільність їх використання на всіх рівнях функціонування дошкільного навчального закладу: у сфері управлінської діяльності, в процесі навчання й виховання дітей, для взаємодії з батьками й колегами, для підвищення професіоналізму педагогів.

Інформаційно-комунікаційні технології можна використовувати в якості дидактичних засобів для індивідуалізації навчання, розвитку творчих здібностей дітей, створення сприятливого психоемоційного фону [5]. Використання мультимедіа у навчанні не тільки урізноманітнює способи й форми передачі інформації дітям, підвищує рівень її засвоєння, а й сприяє розвитку таких процесів як увага, пам'ять, мислення, уява, мовлення, розвиває почуття кольору, композиції, сприяє інтелектуальному, емоційному та моральному розвитку дітей. Новизна комп'ютера та інтерактивного обладнання відображаються в розширенні та збагаченні змісту знань, вмінь і навичок дитини, в інтенсифікації створення структурних комплексів інтелектуального та мотиваційно-емоційного характеру, у зміні динаміки процесу психічного розвитку [3].

Використання ІКТ в управлінській діяльності інклюзивного ДНЗ полегшує процес отримання й обробки даних шляхом ведення документації в електронному форматі, що дозволяє суттєво зекономити час та сприяє підвищенню якості її обробки. Підключення до мережі Інтернет дає можливість своєчасно отримувати від органів управління освіти, реагувати відповідно до їх змісту, надає змогу підтримувати контакт з іншими дошкільними навчальними закладами, підвищувати рівень оперативності у роботі із вхідною документацією тощо. Використовуючи ІКТ завідувач має змогу вести в електронному вигляді картотеку аналізу занять та режимних моментів, вести облік та контролювати забезпечення адміністративно-господарської роботи ДНЗ, що дає можливість підвищувати ефективність організації навчально-виховного процесу, планування, координування та контролю роботи педагогічних та інших працівників ДНЗ. Ведення обліку кількості вихованців в електронному вигляді дозволяє більш досконало та систематично корегувати дані, вести облік руху дітей [4].

Упровадження ІКТ в інклюзивному дошкільному навчальному закладі може сприяти підвищенню ефективності роботи вихователя-методиста щодо здійснення методичного забезпечення навчально-виховного процесу. Значною мірою використання мережі Інтернет допомагає при вивченні та впровадженні в практику роботи прогресивного педагогічного досвіду, інноваційних технологій навчання дітей з особливими потребами. Можливість зберігати програми, методичні посібники, рекомендації та наочність в електронному вигляді сприяє їх розповсюдженню серед педагогічного колективу, кожен має змогу отримати доступ до відповідних матеріалів у зручний час і спосіб та запровадити рекомендації в практичну діяльність [4].

Таким чином, наразі ІКТ стають невід'ємним елементом діяльності інклюзивного дошкільного навчального закладу, суттєво розширюючи спектр традиційних дидактичних засобів і ресурсів. Такі перспективи мають першочергове значення для дітей з обмеженими можливостями.

Утворене засобами ІКТ інформаційне середовище може стати інструментом ефективної взаємодії учасників навчально-виховного процесу: дітей, педагогів, батьків. В умовах діяльності інклюзивного ДНЗ інформаційно-комунікаційні технології можливо й доцільно використовувати на всіх рівнях: в управлінській, педагогічній і методичній роботі, діяльності медичної сестри, практичного психолога, соціального педагога, учителя-логопеда та ін.

Актуальним є формування готовності суб'єктів діяльності інклюзивного ДНЗ до використання ІКТ в професійній діяльності, що потребує подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М. Базовий компонент дошкільної освіти / А. М. Богуш. – К.: Освіта, 2012. – 26 с.
2. Використання ІКТ у навчально-виховному та корекційно-відновлювальному процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pagines.rv.ua/446/>
3. Використання ІКТ в ДНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bilatserkva-dnz3.edukit.kiev.ua/vikoristannya_ikt_v_dnz/.
4. Дмитренко О.В. Інформаційно-комунікативні технології в дошкільній освіті [Електронний ресурс] / Дмитренко Олена Володимирівна. – Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/informatsiino-komunikativni-tekhnologiyi-v-doshkil.html>
5. Запорожченко Ю.Г. Використання засобів ІКТ для підвищення якості інклюзивної освіти / Запорожченко Ю.Г. // Інформаційні технології в освіті: Зб. наук. праць. – Херсон: ХДУ, 2013. – № 15. – С. 138–145.
6. Постанова Кабінету міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI

століття») [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>.

7. Указ Президента України № 344/2013 Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/files/normative/2013-06-28/1642/344.doc>.